

¿UN ACORD MASSA FÀCIL?

¡Bye, bye, Torrejón!!

Fernàndez Ordóñez ha guanyat, Torrejón deixarà de ser una base americana. Com a pas previ, setanta-dos F16 n'han marxat. ¿Què més s'ha pactat, però, i per què amb tanta facilitat després de divuit difícils mesos?

Vicent Partal

L'OK definitiu va arribar de bon matí. Sembla ser que Bartholomew (conegut entre els negociadors espanyols com Mister Esfinx) es va limitar a usar el tradicional mot nord-americà d'aprovació. Fernàndez Ordóñez guanyava. Torrejón deixaria de ser una base americana. Eren les 8,30 del quinze de gener.

La notícia va ser anunciada simultàniament a Washington i Madrid. Un esquemàtic comunicat de cinc punts va ser lliurat a la premsa. Òbviament, allò

no podia ser tot l'acord. De tan esquemàtic que estava redactat, el quart punt ni s'entenia en la versió lliurada en espanyol. ¿Què hi havia al darrere del somriure triomfal del ministre espanyol d'Afers Estrangers?

L'acord principal fet públic estableix que l'ala 401 de la Força Aèria nord-americana abandonarà la base de Torrejón de Ardoz, situada uns quants quilòmetres a l'est de Madrid. A canvi, aparentment, només es garanteix que els Estats Units podran seguir usant la resta d'instal·lacions que han usat a l'Estat espanyol des de la famosa abraçada entre Franco i Eisenhower.

Però, ¿què més s'ha pactat? ¿I per què s'ha pactat amb tanta facilitat després de divuit mesos de dures negociacions?

Remodelar l'OTAN a Europa

Si sorprenent va ser la forma en què es va aconseguir arreglar l'acord, més sorprenents encara han estat les reaccions dels països de l'OTAN. Amb excepció d'alguns comentaris marginals, ningú no ha anat més enllà del tòpic «és bona notícia perquè significa que Estats Units i Espanya s'entendran i seguiran col·laborant». Tot molt bonic. Però massa fàcil. Les claus últimes de tan pintoresca situació només es coneixeran passat prou temps. Mentrestant, però, ja poden aventurar-se algunes hipòtesis.

Pocs dies després de confirmat l'acord, el Palazzo Chigi (seu romana del govern italià) veia una estranya reunió: el president Giovanni Gorla i els seus ministres de Defensa i Afers Estrangers decidien manifestar que la retirada dels caçabombarders F-16 basats a Torrejón era una mala notícia pel

ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ

A PARTIR DE FEBRER INAUGUREM NOUS CURSOS A LA NOSTRA AULA DE CULTURA

Els mitjans de comunicació

Funcionament i problemàtica dels nostres mitjans: ràdio, televisió, premsa diària i setmanal.

Introducció a la gastronomia

Teoria i pràctica de la bona cuina del país.

Història del valencianisme

Curs documentat sobre la nostra història més recent.

Llenguatge administratiu i tècnic

Història, tradició, teoria i pràctica en la relació de documents.

EN ACABAR EL CURS ELS ALUMNES OBTINDRAN UN CERTIFICAT ACREDITATIU

Informació i inscripcions:

Moratin, 15, 6a
46002 VALENCIA
Tel. 351 17 27

ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ

Flanc Sud de l'OTAN, és a dir, pel Mediterrani atlantista. Raó, no els en manca. *Sandokan* Gorla anunciava, a més, la seua decisió de consultar l'Aliança Atlàntica i *aprofundir* en les conseqüències de la decisió espanyola. Això era dimecres a la vesprada. Dimecres a la nit ja circulaven notícies segons les quals els Estats Units anaven a regalar a Itàlia els 72 F-16 basats a Torrejón —setanta després dels dos accidents consecutius de l'últim mes. ¿Què significava això? A banda d'una guerra comercial al projecte d'avió europeu *Eurofighter*, la decisió dels Estats Units, sobretot, comprometia Itàlia a assumir un paper més determinant en la defensa d'Europa. Dijous, Reagan presentava al Congrés el seu tradicional «Report sobre la Seguretat Nacional». En aquest document el president contestava l'ala dreta del seu propi partit, partidària d'abandonar Europa. Reagan va parlar de «compromís» amb el nostre continent. Però també va reclamar una més gran participació dels europeus, tant militar com econòmica. ¿Van per ací també els tirs del sorprenent acord de Madrid?

Des que es va fer públic, una sospita ha recorregut moltes ments: ¿Ha pactat Espanya la integració total en l'OTAN, a canvi de la retirada dels americans de Torrejón? (Dijous passat, també, Javier Solana recordava que el contingut del document entregat per Jaime de Ojeda a l'OTAN, definint la participació espanyola, era, i seguiria sent, secret). ¿El reforçament que significaria Espanya totalment integrada, més Itàlia amb els F-16 en les seues mans, pot ser emblemàtic de la nova disposició europea a ser, més, ells, els pilars de l'Aliança Atlàntica?

Uns avions clau

No és retorçut pensar en operacions com aquesta. I, de fet, ho és menys si es té en compte que els F-16 de Torrejón no són cap bagatel·la sinó una de les peces clau del dispositiu de l'OTAN al sud d'Europa. I encara més després de l'acord entre Reagan i Gorbatxev. Perquè aquest acord desmantella els míssils portadors d'enginyers nuclears i deixa com a principals instruments de transport de bombes atòmiques, precisament, avions com els F-16 A.

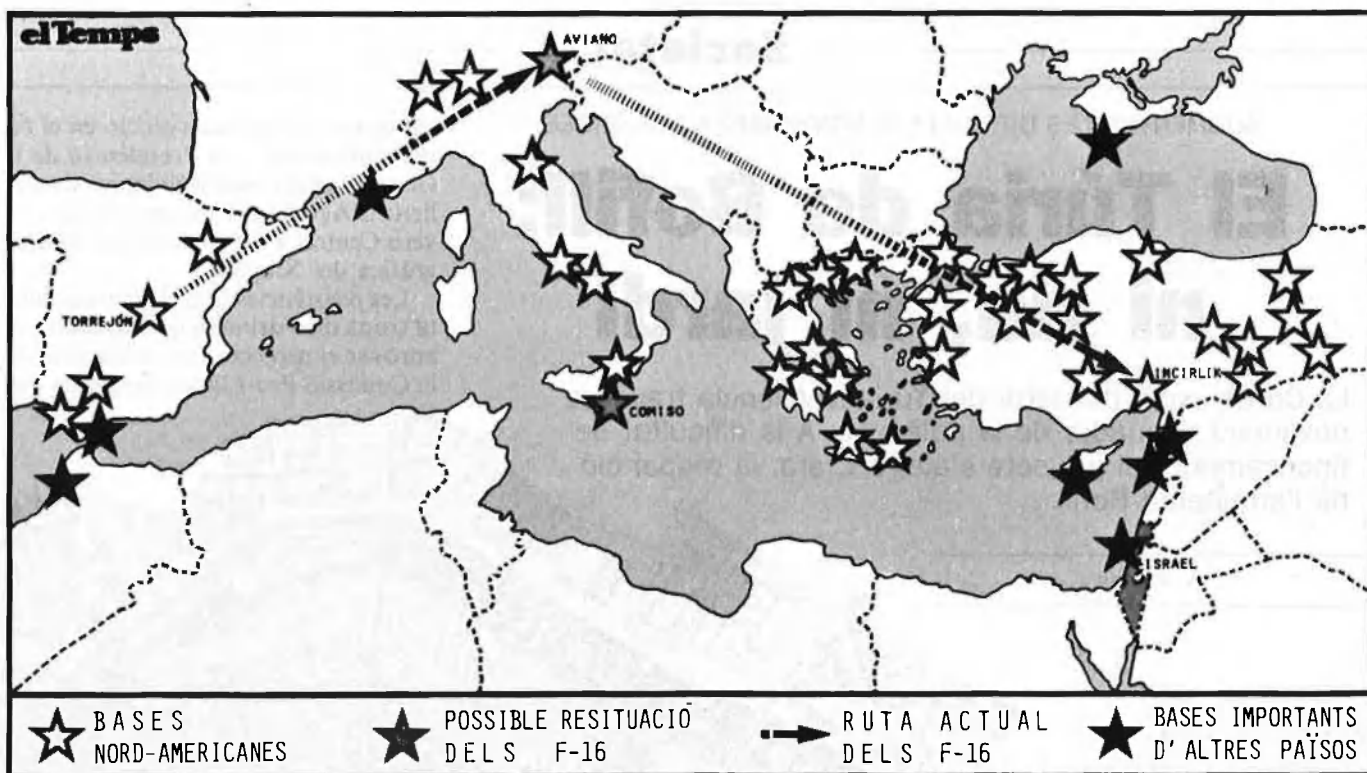
Els caçabombarders F-16 A, actualment de l'Ala Tàctica 401 de la Força Aèria nord-americana, i demà potser de l'exèrcit italià, volen actualment, cada dia, entre les bases de Torrejón de Ardoz (on tenen la seua seu) i les d'Aviano (al Friül) i Incirlik (a Turquia) on carreguen amb bombes atò-

miques. Amb aquestes bombes patrollen la frontera sud entre l'OTAN i el Pacte de Varsòvia abans de tornar a Torrejón, descarregats del material atòmic.

Precisament s'han barallat les dues bases esmentades com a possibles zones de nova acollida dels avions —curiosament el comandant Hawley, fins ara cap de Torrejón, acaba de ser traslladat a Aviano. També s'ha parlat de Comiso (Sicília, base actualment de míssils atòmics, que haurà de ser desmantellada) o Israel (una alternativa poc clara a la vista de la tensió provocada per les recents mobilitzacions palestines). Unes altres opcions, encara amb menys punts en la travessa, serien la base belga de Florennes (semblant a la de Comiso) o alguna portuguesa, inclús marroquina. Siga com siga, no sembla fàcil que el govern dels Estats Units ni l'OTAN deixen marxar del polèmic Flanc Sud un avió admirat pels experts, malgrat la seua ja avançada edat, i considerat un *tot terreny* idoni per a un escenari tan complicat físicament com és la Mediterrània.

L'F-16A és un caçabombardier caracteritzat pel seu poc consum de combustible —la meitat del que consumeix un *Phantom*— i mil vegades més esvairallós per als míssils enemics, a causa del seu disseny, que qualsevol altre caça de l'OTAN. A més, l'F-16 pot envolar-se en una pista, ridículament curta, de 450 metres i arribar a un sostre de quasi dinou quilòmetres d'altura. Pot transportar quasi set mil quilos d'explosius i moure's, en angle d'ascensió, en 70 graus. ¿Un artefacte així pot ser retirat d'Europa sense que se'n ressentia la potència de l'OTAN?

La resposta, segurament és no. Però, com recordava hàbilment el dia 19 *The Wall Street Journal*, «La retirada, certament, no ajudarà l'OTAN, però seria menys preocupant si inspirara els governs de l'Aliança una consideració seriosa sobre com s'aprofundirà en la dissuasió d'un possible atac». Tornem a l'inici: Estats Units sembla que està buscant una manera de descarregar part del seu esforç econòmic i militar, a Europa, sobre l'esquena dels europeus. ¿És aquesta possible doble jugada (retirada a canvi d'una major integració en l'Aliança d'Espanya i traspàs als italians dels F-16) un pas en aquesta direcció? Si això fóra així, vindria a completar múltiples iniciatives —com la famosa Brigada Francoalemanya o la revitalització de la Unió Europea Occidental— que ja apunten en aquest sentit. I explicaria com s'ha pogut passar, tan ràpidament, de la crisi aguda a una entesa més o menys cor-

dial. Un pas difícil d'explicar, vistes les negociacions, si no és que s'usa el recurs a les clàusules no públiques de l'acord. (I sempre sense perdre de vista que, segons el nou text, possiblement, els Estats Units podrien usar el territori espanyol per a operacions semblants a la *razzia* contra Trípoli i Bengasi —si aquestes es considerassen accions de guerra— o que els gegantescos avions *Galaxye* nord-americans

sembla que podran seguir aterrant a Torrejón, la pista més llarga d'Europa, en el seu trànsit cap a l'Orient Mitjà).

Divuit mesos massa difícils

No és fàcil, altrament, entendre què ha passat. Sense fer una llista exhaustiva, cal recordar que Vernon Walters, ambaixador dels EUA a l'ONU, va dir (desembre del 87) que «si Espanya vol

que marxem, marxarem, però no ho oblidarem mai». Que Caspar Weinberger, antic secretari de Defensa dels EUA, va dir (novembre del 87) que «els F-16 tenen una importància crítica respecte al front centroeuropeu de l'OTAN i, per tant, han de mantenir-se». Que el vice-president dels Estats Units, George Bush, va dir (octubre del 87) que, «com que estem preocupats per l'actual desequilibri convencional, crec necessària la presència dels F-16 a Torrejón, en interès de l'Aliança Atlàntica». I que el secretari d'Estat, Georges Shultz, va afirmar (desembre del 86) que «si Espanya no rebaixa les seues exigències, els Estats Units preferim retirar tots els nostres efectius d'Espanya».

No són frases precisament amables. Com tampoc ho han estat alguns passatges de la negociació (*The Washington Post* va insinuar que hi havia greus problemes entre el rei i González per la qüestió del manteniment dels F-16; Bernard Rogers, comandant suprem de l'OTAN, va dubtar de la capacitat dels espanyols per assumir les seues responsabilitats de defensa; es va trencar el conveni anterior...). De sobte, però, ha arribat l'acord i els 72 F-16 marxen, tots fora de Torrejón, com a pas previ per negociar un nou conveni.

És evident que hi ha raons que aconsellen mantenir la guàrdia alta. Almenys, fins que se sàpiga quin paper han pactat fer cadascun dels intèrprets de la comèdia... i quin preu haurem de pagar. □

Grècia i Bartholomew

A la vella redacció parisenca de *Libération*, el 15 de juliol de 1983 la notícia va ser rebuda amb tots els honors: «Acord sobre la retirada de les bases americanes a Grècia». El subtítol es va encarregar de moderar l'eufòria: «En signar aquest acord, el govern grec compleix una de les seues promeses electorals. Però, retardant-lo fins d'ací a cinc anys, els americans esperen que el poder a Atenes haurà canviat de mans». No s'equivocaren: el poder no ha canviat de mans però els Estats Units segueixen usant les bases de Kato Souli, Eleusis, Hellénikon, Nea Makri, Suda i Iraklion. Totes les que tenien fa cinc anys. El segon paràgraf de la quarta columna del text de *Libération* desvetllava un dels petits secrets d'aquesta història: el nom del negociador nord-americà era Reginald Bartholomew.

Aquest mateix any Grècia i Estats Units han de tornar a negociar, pràcticament des de zero, un nou acord. El triomf d'Andreas Papandreu fa cinc anys (l'anunci de la retirada dels americans va ser celebrat ostensiblement en tot Grècia), va servir en aquell moment. Ara pocs se'n recorden. Cinc anys passen molt lentament i són molts anys per convèncer els que no estan convençuts. La posició espanyola, s'ha argumentat aquests dies, no és tan feble com la grega. En aparença, però. Perquè, en termes militars, els grecs són més imprescindibles que els espanyols: són més a prop del Pacte de Varsòvia. Tenen una situació més delicada, a causa del seu conflicte amb Turquia. Emmagatzemen armes nuclears i tenen bases OTAN. Res no ha estat excusa suficient perquè Washington li atorgués un tracte més exquisit. S'ha burlat. De Grècia. I la burla, ¡alerta!, la va iniciar Bartholomew. □